

שכדי שלא יראה עשיר, אומר שמעותיו אינן שלו אלא של פלוני הנכרי הן, ופעמים שהנכרי שומע דברים אלו, ומעמיד עדים על זה, ותובעו בדיניהם.

ואיכא דאמרי: הכותב נכסיו לבניו בחייו ולא שייר לעצמו מזונות ופרנסה.

ואיכא דאמרי: דביש ליה [רע מזלן] בהא מתא [בעיר זו] ולא אזיל ואינו הולך למתא אחריתא [לעיר אחרת], והרי שנינו [ראש השנה טז ב] דשנוי מקום הוא מכלל הדברים שמקרעין גזר דינו של אדם⁽³⁰⁾.

תנו רבנן: שלשה צועקין בבית דין של מטה (28) **ואינן נענין**, שהרי הם גרמו לעצמן לבא לידי כך.

ואלו הן: א. מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים. ב. וחקונה אדון לעצמו. ג. ומי שאשתו מושלת עליו שקיבל על עצמו לתת לה ממון⁽²⁹⁾

שואלת הגמרא: **קונה אדון לעצמו, מאי היא?** ומתרתת הגמרא בכמה אופנים:

איכא דאמרי: תולה נכסיו בנכרי. כלומר:

הדרן עלך איזהו נשך

פרעתי, אלא שהחשש הוא, שמא ישכח מההלוואה ויכפור, וכשיש עדים שלוה על כרחו יפרע.

ומהמאירי נראה שהוקשה לו הקושיא הנ"ל, ולכן כתב שכדי שלא יעבור על לפ"ע צריך להלוותו באופן שלא יוכל הלוה לומר פרעתי, וכגון שהלוה לו בעדים ואמר לו אל תפרעני אלא בעדים. ומדברי המאירי נראה כפירוש הב"ח וסיעתו בסוגיא זו, שהחשש שמא יכפור הלוה במזיד.

28. רש"י. ושטמ"ק בשם שיטה פירש, שאינן נענים בבית דין של מעלה, והוכיח כן מלהלן דביש ליה בהא מתא וכו'.

29. שטמ"ק בשם ר"ח.

30. שטמ"ק בשם רמ"ך ומהרש"א, ובספר פירוש ר"ח על ב"מ כתב, דהיינו קונה אדון לעצמו שהרי הוא כאילו קנאו שר העיר שאינו רשאי לזוז משם.

ומדברי הלחם משנה [שם] נראה שגם במכשילו באיסור בשוגג עובר המכשיל הלאו של לפ"ע, והפרי יצחק ח"א סי' מ"ח הקשה על הב"ח וסייעתו מדברי התוס' בעבודה זרה ו ב ד"ה מנין, שכתבו במפורש שגם במכשיל באיסור שוגג, עובר המכשיל בלפ"ע [התוס' כתבו שם, שגם אם שכח הנזיר את נזירותו, עובר המושיט לו כוס יין, על לפ"ע] וכתב לחלק שאם כבר נשכח ממנו האיסור והוא גורם לו עתה שיעבור, ודאי שעובר בלפ"ע, שעבירה בשוגג עבירה היא, ובוהו דיברו התוס', אבל כאן שאנו באים לחשוש שמא ישכח ויבוא בעתיד לפני מכשול, אין הדבר מוטל על המלוה, ואינו עובר.

ב. הקשה הלחם משנה [שם] מה מועיל שילוה לו בעדים, הרי קי"ל המלוה את חברו בעדים, אין צריך לפרעו בעדים, וא"כ גם אם ילוה לו בעדים יכול הלוה לטעון פרעתי, ונאמן הוא, א"כ נמצא המלוה עובר בלפ"ע, ותירץ שלא חששו שמא יכפור הלוה במזיד, דאטו ברשיעי עסקינן ולכן אין חשש שיטען בשקר-